

יתוש בראש

נגיף הזיקה, שמועבר בעקיצת יתוש, עלה לאחרונה לכותרות בשל הפגיעה בעוברים בברזיל. ד"ר שרון רייספלד, מומחית למחלות זיהומיות, מסבירה מה צריך לדעת ומה אפשר לעשות כדי להתגונן מפני נזקי הזיקה

ד"ר שרון רייספלד

בשנת 2007 במיקרונזיה. משם, ככל הנראה, עבר היתוש ואתו המחלה ליבשת אמריקה. מחלת הזיקה המועברת על ידי היתוש שכיחה גם באפריקה ובמזרח הרחוק, אולם שם מדובר בתחלואה נמוכה ולא בהתפרצות. מקרים בודדים תוארו גם באירופה ובארה"ב.

איך נדבקים בזיקה ומה הסיכונים בעקיצה ובמחלה?

"דרך ההדבקה העיקרית בוורוס הזיקה היא, כאמור, באמצעות עקיצות יתושים באזור שבו יש ריכוז גבוה של הווירוס", מסבירה ד"ר רייספלד. "בברזיל, היתוש הנפוץ הוא יתוש 'הנמר האסיאתי' (כמו גם בהרבה מקומות אחרים בעולם), שהפך גם להיות היתוש העיקרי שמפיץ את הווירוס, ולכן היו מקרי הדבקה רבים יותר."

הנגיף עצמו מתבטא בצורות שונות באזורים שונים בעולם. ההתפרצות הנוכחית בברזיל ייחודית בכך שבפעם הראשונה תוארו סיבוכים בנשים הרות, התקבלו דיווחים על הדבקה ביחסי מין, ותוארה לראשונה העברה מהאם ליילוד במהלך הלידה.

למחלה שגורם וירוס הזיקה עשויים להיות מספר ביטויים קליניים:

1. השכיח ביותר - הדבקה א-סימפטומתית. דהיינו, החולה נדבק מהיתוש, אך לא הרגיש בזה. הגוף התמודד עם הזיהום ללא מחלה מורגשת כלל.

2. התבטאות דומה למחלות ויראליות אחרות - תופעות של חום, כאבי ראש, כאבים במפרקים ובעצמות, פריחה ודלקת בעיניים.

3. מיעוט המקרים - סיבוך נוירולוגי כגון תסמונת גילאן-בארה, מחלה אוטואימונית הפוגעת במעטפת העצבים.

4. הפגיעה העיקרית והמשמעותית של הדבקה בזיקה היא הפגיעה בנשים הרות. בהתפרצות האחרונה בדרום אמריקה תוארה עלייה משמעותית בשכיחות מקרי מיקרוצפאליה - פגיעה בהתפתחות העובר, ראש קטן, הפרעה בהתפתחות מוחית על כל המשתמע מכך.

מלבד הסיבוכים הנוירולוגים והסיבוכים האפשריים במהלך ההיריון, לא מוכרים סיבוכים נוספים ולא תוארו מקרי מוות ממחלת הזיקה.

מניעה וטיפול החדשות הטובות הן שמי שחלה בזיקה או שנעקץ על ידי היתוש הנשא לא יסבול ממחלה כרונית כתוצאה מכך. החדשות הפחות טובות הן שאין טיפול ספציפי למחלה. הטיפול הוא לרוב בתסמינים. החדשות הרעות הן שכיום אין חיסון או טיפול תרופתי מונע, גם כאשר המחלה כבר זוהתה. כאשר אישה הרה חולה, הסיכון לעובר בעל מומים הוא גבוה ובלתי ניתן למניעה.

לכן המניעה העיקרית היא התגוננות מפני יתושים באמצעות מריחת חומרים דוחי יתושים, שימוש בכילות, שהות ושינה בחדרים ממוזגים, לבישת בגדים בצבע בהיר בעלי שרוולים ארוכים, ומניעת היקוות מאגרי מים עומדים, בהם היתוש אוהב לשהות ולהתרבות.

מה עושים כנוסעים למקום שבו היתוש והמחלה שכיחים?

"משרד הבריאות הוציא הנחיות ברורות ליוצאים לחו"ל כיצד לנהוג ואיך להיזהר", אומרת ד"ר רייספלד, "ובהתאם, ערוך גם מבחינת אבחון המחלה אם תתגלה בישראל. קיימת אזהרת מסע לנשים

הרות והמלצה ברורה לא לנסוע למקומות בהם פעילות המחלה והיתוש גבוהים." מומלץ לנשים ולגברים בגיל הפוריות שהיו באזור בו היתוש והווירוס ידועים כפעילים, לקיים יחסי מין מוגנים, ולהימנע מכניסה להיריון לפחות חודשיים מזמן החזרה לארץ. אם כן נצפתה מחלת חום בעת השהות באזור הנגוע, רצוי להימנע מהריון גם שישה חודשים מזמן החזרה ארצה.

עד כה לא תואר מקרה של הדבקה בנגיף בישראל. מאחר שהיתוש המעביר את הנגיף קיים בישראל (יתוש 'הנמר האסיאתי'), קיימת האפשרות התיאורטית שתיתכן תחלואה גבוהה ממי שנדבקו בחו"ל, כי ההדבקה באמצעות היתוש השכיח קיימת, ואנחנו כעת בחודשי הקיץ בהם היתושים פעילים במיוחד. למרות ולאור כל אלו, כדאי לזכור, שגם אם נדבקתם בנגיף הזיקה, המחלה אינה צפויה להיות קשה. ההחלמה, לרוב, מהירה, הנגיף לא נשאר בצורה כרונית בגוף, וכל שיידרש מכם הוא סבלנות של בין חודשיים לחצי שנה, אם תכננתם היריון.